

עין משפט
גזר מצוה

קיו:

דִּילָכוֹן אמרי דִּילָחוֹן היא. פי' הקונטרס התורה היא של בני צבל וקסה צפרק לולצ וערצה (סוכה דף מד. ושם ד"ה והא) גבי הא דקאמר ערצה יסוד נציאים היא ושכחוס וחזרו ויסדוס ופרין מי א"ר יוחנן הכי והא"ר יוחנן דילכון אמרי דילהון הוא ופירש

צקונטרס אלמא לא שכתוה גנולה

ומאי פירכא היא וכי מפני שהיו צעלי תורה אין יכול להיות ששכחו תורת ערצה ועוד צכמה דוכמין אמר שכחוס וחזרו ויסדוס ולא פריך עלה הכי ואורו"ת כפר"ח שלתלמידיו מצבל שהיו צפניו היה מדבר וה"ק דילכון אמרי רב כהנא שהיה שלםס אמר שערצה דילהון הוא כלומר מנהג של נציאים ופרין אמאי דקאמר התם לעיל תסמיס דרבי יוחנן דאמר יסוד נציאים היא והאמר ר' יוחנן דילכון אמרי דילהון הוא ולשון דילהון משמע ליה מנהג נציאים ולא יסוד נציאים וכן ז"ל

צהמגרש (גיטין פד: ושם ד"ה ר"י) גבי ההיא דא"ר יוחנן דילכון אמר הואיל וקנאמו להמגרש צו שלתלמידיו מצבל היה אומר כן על רב כהנא וצקונט' פי' שם דלחוקיה רבו שהיה חולק שם עליו היה אומר כן ואין נראה [לומר] שצטעה שלמד רב כהנא לפני ר' יוחנן היה רבי יוחנן ראש ישיבה בעוד שרבו חוקיה היה צמיס: וועיין מוספות מנחות כג: ד"ה כין: **וְאִי** **לֹא** **אֲדַעְתָּא** **דְּכִסְפָּא** **אַתּוּ.**

ואע"ג דאמר לעיל נשא ונתן

ציד חייב אור"י דשאני שומר שלדעת כן הפקדוהו שילץ עממו צו אס יצאו עליו לדעתא דכסא דכספא: **אִין** **לָךְ** **פְּדִיּוֹן** **שְׁבוּיִים** **גְּדוּלָּה** **מוֹה.** אע"ג דמשמע דהוי אמיד מדלח מפלגי דמפולגי לעיל מ"מ הואיל ולא היה לו צלוהה עשה מה לימן להס חשיצ פדיון שבוים: והנה

ב'אין לך פדיון שבוים גדול מזה: ההוא גברא ‏אדאקדים ואסיק חמרא למברא קמי דסליקו אינשי במברא בעי לאטבעוי אתא ההוא גברא מלח ליה לחמרא דההוא גברא ושדייה לנהרא וטבע אתא לקמיה דרבה י'פטריה אמר ליה אביי והא מציל עצמו בממון חבירו הוא א"ל האי מעיקרא רודף הוה רבה לטעמיה ‏אדאמר רבה י'רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ושיבר את הכלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור שהרי מתחייב בנפשו י'הנרדף ששיבר את הכלים של רודף פטור י'שלא יחא ממונו חביב עליו מגופו אבל של כל אדם חייב י'דאסור להציל עצמו בממון חבירו י'ורודף שהיה רודף אחר רודף להציל ושבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא שאם אי אתה אומר כן אין לך אדם שמציל את חבירו מן הרודף: **בַּתְנִי** י'שטפה נהר אומר לו הרי שלך לפניך: **גַּב'** ‏א"ת'ר הגזול שדה מחבירו ושטפה נהר חייב להעמיד לו שדה אחר דברי ר' אלעזר וחכ"א אומר לו הרי שלך לפניך במאי במיפלגי ר"א דרש ריבויי ומיעוטי י'וכחש בעמיתו ריבוי בפקדון מיעט ‏א' ‏ב' כל אשר ישבע עליו לשקר חזר וריבה ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל ומאי רבי רבי כל מילי ומאי מיעט מיעט שמטות ורבנן דרשי כללי ופרטי וכחש כלל בפקדון פרט או מכל חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא בעין הפרט מה הפרט דבר המיטלטל וגופו ממון אף י'כל דבר המיטלטל וגופו ממון יצאו קרקעות שאין מיטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שמטות שאע"פ שמיטלטלין אין גופן ממון והדתניא הגזול את הפרה ושטפה נהר חייב להעמיד לו פרה דברי ר' אלעזר וחכמים אומרים אומר לו הרי שלך לפניך התם במאי קמיפלגי אמר רב פפא התם במאי עסקינן כגון שגזל שדה מחבירו והיתה פרה

ר' יוחנן דילכון דילהון היא. פרי"ח ז"ל רב כהנא שהוא שלכם שהוא מבבל אמר ליה דילהון היא. פי' מדרבנן היא. ואמר כך בפרק לולב וערבה. ועוד אמרינן כגון זה בגיטין פרק המגרש את אשתו לחזיקה בנו של ר' חייא שהיו קורין אותו בכלל ככהה מקומות מה בכלי אומר בדבר זה, ואע"פ ש' יוחנן תלמידו של חזקיה אמר לו וילכון אמר דהוא רב כהנא שאני התם הואיל וקנאמו להתגרש בו. ואלו מקצת מן הקושיות ששאל ר' יוחנן לרב כהנא ופרקינהו ליה והיה אומר אותם משמו. ע"כ. ההוא גברא דאחו מטכסא דר' אבא. פי' משי מוכרח הוא ובלשון רומי מיטכסס. ההוא דאפקיד גבי חבורה [כסא דכספא, אתן] עליה גנבי שקליה להורא [כסא] ויהביה להו וכולי'. אמר רב אשי חזינן אי איניש [אמיד הוא עליה] דידיה אתר , והאי מציל עצמו בממון חבירו הוא ותייב. ואי לא אדעתא דההוא כספא ... [א]תן ופטור. וקייא לן כרב אןשי. דייק[נין מין]תן דאי אנסודו גרים ואמרו לו תן לנו מן[מן] של פלוני ושנא נתן פטור. ...

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

הדרא ליה ענינא. נחש גדול עשה עצמו כגלגל ומקיף את פי המערה ונותן זנבו לתוך פיו ואין אדם יכול ליכנס: **פסח פיך.** הרחיצי פתחך להסיר זנביך מפין ועשה פתח ליכנס: **אי מליס למצעי רחמי דמו לא שביצנא.** אי אקשינא לך אזלינא צהדך ואעמוד אלנך צצית המדרש: **ואי**

לא הואיל וחליף שעפא. ואחרחיש ניסא חליף ולא אלך עוד עמך שמה תכעוס עלי ואמות עוד פעם אחרת אלא אלך לביתי חי ולא אעמוד עוד אלנך פן אמות פעם אחרת. ואית דמפרש הואיל וחליף שעמא וקצנתי צער מיתה לא אקבל עוד פעם אחרת לילך מכאן. ובפסחים (דף מט.) מוכח שהלך לביתו דאמר רב כהנא אי לאו דנסיצנא כהנא! לאו אלא גללי אמרי ליה והא למקום תורה גליה א"ל לאו אלא גללי דגלו שאר אינשי שהרי לא בעצור מקום תורה גליתי אלא מאימת מלכות ברחמי אלמא צמר הכי חי הוה ועוד אמר' צצרכות ירושלמי א| דפגע ציה ההוא גצרא אמר ליה מאי עבד צשמיא כלומר שליגע עליו שהיה מת וצויה א"ל גזר דיניה דההוא גצרא מחתם ומת ההוא גצרא פגע ציה אצרינא אמר ליה הכי נמי ומית אחי לקמיה דר' יוחנן אמר ליה צר איניש דלמיה מצבא ליה ואנתמיה דאצוה מיקרא כו': פייריה. הקילו משנתו: א"ל **דילוןן אמרי.** שלכם הייתו אומר תורה של בני א"י היא: **דילסון היא.** של בני צבל: **מעכסא.** תכשיט משי: **ישלס מציפו.** דלדצורא צעלמא חייב: **שנשא ונתן ציד.** וצכולס מפרש שנשא ונתן ציד צלחוד דיני ממונות צסנהדרין‏ ‏א'. **אמיד.** עשיר: **אסיק חמריה למצרא.** מכניס חמורו לספינה מעצב הנהר והיו צה אכשים: **צעא.** חמרל לטבועי מעצבא: **מלח ליה.** דחפו לחמור והשליכו למיס. לשון אחר מלח ליה כמו המלחים (יונה א') התחיל המלח להליל הספינה ודחפו והשליכו: **נפאין.** צעל החמור רודף הוא להרוג נפשות: **ושיצר את הכלים בין של נרדף בין של כל אדם פטור.** מלשלס שהרי מתחייב צנפשו הוה צדדיפה זו ואפילו אין הורגו דמנן צפרק צן סורר ומורה‏ ‏א' ואלו ניתנו להליל צנפשו הרודף אחר חצירו להרגו ונמלא תשלומין וחיוצו מיתה צאין כלחד: **מגופו.** שהרי נרדף זה רשאי להרוג את רודפו שנאמר (שמות כג) אס במחתרת מינא' הגנב התורה אמרה אס צא להרגן השכם להרגו [צצרכות נח.]: **ולא מן דיין.** שהרי המגיל עצמו צממון חצירו חייב כ"ש מגיל אחרים צממון חצירו: **בַּתְנִי** **שטפה נהר.** שהיתה על

מוטות (דע"י ק.). שהרי

מתחייב בגנפשו. צדיפה ‏א'ו, שהרי יתן להליל צנפשו, ואע"צ דכלס הללו של שאר כל אדם הן, דמיהא ליה ותשלומין ליה פטור (סנהדרין טד.). ורודף שהיה רודף אחר רודף. שהיה רודף אחר חצירו להורגו חוה רודף אחריו להליל ושיצר את הכלס ‏א' (שם). חייב להעמיד לו שדה אחר. דקסבר קרקע גזולת וקיימא לה צקבר קרקע גזול וקרינן ציה והכי את הגזל (שבועות א'). הרי שלך לפניך. קסבר קרקע גזולה גזולת וי' שטפא נהר צצוטה דמרא קמא היא קיימא (שם). מיעט שטרות. שאין גופן ממון שאין אלא לראיה צצבן (שם).

רבינו הגנאל (המשך) ויהיבה להו. פטריה רבא אמר ליה אין לך [פרין שבוים] גדול מזה. ההוא דאסיק במינה[א]מצבורה דסל[קין] בהא נאשי, הוה מיטבעא מצבורת. [ל]חמרא בנהרא טבעיה פטריה רבא היא א..... רודף הוא, ורבא לטבעיה הנרדף ששיבר כלים של רודף פטור שלא יחא מ]מונו ח[מור]ן מגופו, דקייא לן חבא להרגן השכם להורגו. וכת' נמי אס במחתרת ימצא הגנב והכו [ו]מת [וגו']. ואחר [שה]ין רודף אחר הרודף להציל הנרדף, ושיבר כלים בין של רודף בין של נרדף בין של כל אדם פטור, ולא [מן ה]דין הוא זה, אלא שאם אינך אומר כך אין לך אדם שמציל חבירו מיד הרודף. מתני'. שטפה נהר אומ' לו הרי שלך לפניך. ובביראת תנו לה בלשון ...הרי שלך לפניך. ואוקימנא דרבנן דרשי כללי ופרטי, וממעטי קרקעות ונב[ו]דים ושטרות. ור' אליעזר דריש ריבויי ומיעוט, ומרבי כל מילי וממעטי שטרות. והאי דקתאני הגזול פרה ושטפה נהר חכמים אומרים הרי שלך לפניך, אוקמנא רב פפא בגזול שדה ופרה רבוצה בתוכה ושטפה נהר. ורבנן לטעימיה.

מסורת הש"ס

א) סוכה מד. ט) לעיל ק. סנהדרין ו. לג. צבורות כח.; ג) לעיל קט.א.; ד) נעין צראה"ש גרס' אחרת, ס) סנהדרין עד. ווע' מוס' כחפות ל: ד"ה רב אשי, ו) [לקמן קט.א.] ו) [לעיל ס.א.] ט) שבוטות ל: נע"ש, ט) דף נד. י) [סנהדרין עד.].

מוסף רש"י

דילכון אמרי דילהון היא. רב כהנא היה ממלמדי רב ויהי חריף מאד וברת לא"י לפני ר' יוחנן מחמת מרדן, והוצר לו ר' יוחנן למנה ספיקות, והיה אומר ר' יוחנן צבני א"י צבור ייחמי שמורה שלכם, שלא גליסא מחללנכס ולא היה לנכס טירוף הדעת, אבל ראיתי שהיא של בני צבל, שאע"פ שגלו, מעדה להס חממת המרש והמסגר גלו עס יצויה דכחצי (מ"צ כד) הכל גבורים עושי מלחמה, ומאז צבדר עולס וכי תחלצת גבורה עשין צני אדם הנחמין צשלנלות של צהל, אלא שגבורים היו מלחממה של מורה (סוכה מד.). והוא שנשא ונתן בידי. שנטל הוא המעות ממנו צידו ופרע צעל דין (צבורות כח.) וצויה את החייב שהיה לו משכון למלוה ממנו ונטל דין למשכון והחזירו ללוה, וצויה את הכולל, נטל ציד ממון וס' התמצע וסילס לתובע, ויחמל את הנהור, נטל שכן צידים חרקין עליה לטמא ודלי להחיק צבדרי, וצויה את העמל נטל הדין לפרות טעאס וערנן עס שאר פירות האלס השאלו, והוא ליה עושה מעשה צידים ומיק, והכי מפרש צסנהדרין (ג.). צצפק אחר דיני ממוטות (דע"י ק.). שהרי מתחייב בגנפשו. צדיפה ‏א'ו, שהרי יתן להליל צנפשו, ואע"צ דכלס הללו של שאר כל אדם הן, דמיהא ליה ותשלומין ליה פטור (סנהדרין טד.). ורודף שהיה רודף אחר רודף. שהיה רודף אחר חצירו להורגו חוה רודף אחריו להליל ושיצר את הכלס ‏א' (שם). חייב להעמיד לו שדה אחר. דקסבר קרקע גזולת וקיימא לה צקבר קרקע גזול וקרינן ציה והכי את הגזל (שבועות א'). הרי שלך לפניך. קסבר קרקע גזולה גזולת וי' שטפא נהר צצוטה דמרא קמא היא קיימא (שם). מיעט שטרות. שאין גופן ממון שאין אלא לראיה צצבן (שם).

רבינו הגנאל (המשך) ויהיבה להו. פטריה רבא אמר ליה אין לך [פרין שבוים] גדול מזה. ההוא דאסיק במינה[א]מצבורה דסל[קין] בהא נאשי, הוה מיטבעא מצבורת. [ל]חמרא בנהרא טבעיה פטריה רבא היא א..... רודף הוא, ורבא לטבעיה הנרדף ששיבר כלים של רודף פטור שלא יחא מ]מונו ח[מור]ן מגופו, דקייא לן חבא להרגן השכם להורגו. וכת' נמי אס במחתרת ימצא הגנב והכו [ו]מת [וגו']. ואחר [שה]ין רודף אחר הרודף להציל הנרדף, ושיבר כלים בין של רודף בין של נרדף בין של כל אדם פטור, ולא [מן ה]דין הוא זה, אלא שאם אינך אומר כך אין לך אדם שמציל חבירו מיד הרודף. מתני'. שטפה נהר אומר' לו הרי שלך לפניך. ובביראת תנו לה בלשון ...הרי שלך לפניך. ואוקימנא דרבנן דרשי כללי ופרטי, וממעטי קרקעות ונב[ו]דים ושטרות. ור' אליעזר דריש ריבויי ומיעוט, ומרבי כל מילי וממעטי שטרות. והאי דקתאני הגזול פרה ושטפה נהר חכמים אומרים הרי שלך לפניך, אוקמנא רב פפא בגזול שדה ופרה רבוצה בתוכה ושטפה נהר. ורבנן לטעימיה.